

Sabafs.com

İhracat Şirketlerinde Dönemsel Kambiyo Zararları Sorunsalı

Herşeyden önce konuya “kambiyo zararı” şeklinde başlık atmamız okuyucunun ilgisini bu teknik makaleye çekmeyi başarabilmek. Zira Türk Lirası yabancı para kurları karşısında değerlendirildiğinde net döviz borçlusu şirketler açısından bir kambiyo zararı söz konusu olmuyor. Diğer yandan iş dünyamızda yoğunlukla kullanılan EUR/TRY ve USD/TRY kurlarının düzenli olarak yükseliş sergiliyor olması net döviz borçlusu şirketler açısından kambiyo zararını can yakan bir sorunsal haline getiriyor.

Şimdi gelelim makalemizin can alıcı noktalarından birine... “İyi de, yurtdışından alacak yaratan bir ihracat şirketinin kambiyo zararı sorunsalı” da ne anlama geliyor diye sorduğunuzu duyar gibiyim. Bu noktada IFRS ve muhasebe dünyasının delhizlerine doğru kısa bir yolculuk yapmamız gerekiyor.

Türkiye içersinden ya da yurtdışından mal tedarik eden, sonrasında bu malı işledikten sonra yurtdışına yabancı para üzerinden satan basit bir ihracat şirketi varsayalım. Yurtdışına hizmet satarak sadece operasyon maliyeti yaratan bir şirket te düşünebilirsiniz. Bu şirketin gerçekleştireceği hammadde/ticari mal satın alımı, bunların üretim süreçleri içersinde kullanılması ve bu süreçlerde karşılaşılan tüm maliyetleri desteklemek amacıyla da bankalardan yabancı para kredi kullandığını ya da tedarikçisinden yabancı para borçlandığını düşünelim. Makalemizin bu aşamasında dahilde işleme izin belgesi, vergi resim harç istisna belgesi, dövizde endeksli kredi konularına girmeden, basitçe bu ihracatçı şirketimizin yabancı para borcu olduğunu düşünelim yeter.

Şimdi karşımızda bütçesini yapmış, ilerideki tarihlerde ne kadar yabancı para alacak tahsil edeceğini ve aynı tarihlerde ne kadar yabancı para ödeme yapacağını ve nette ne kadar operasyon karı elde edeceğini bilen bir CEO ile pasifte yüklü yabancı para borç kaydetmiş, aktifinde ise ya tarihi maliyetten finansal olmayan varlık (stok, ticari mal, vb.) taşıyan ya da doğrudan hizmet gideri yaratan bir CFO var.

Raporlama tarihinde CFO muz, TL nin yabancı para karşısında hızla değer kaybetmesinin de etkisiyle yüklü kambiyo zararı sonucu net zarara dönmüş denetimden geçmiş IFRS finansal tablolarıyla CEO muzun karşısına çıkıyor. Haklı olarak CEO muz soruyor: “bizim döviz açık pozisyonumuz yok ki bu zarar niye, biz normalde kardayız”. CFO muz da yanıtıyor: “yabancı para alacaklarımız her ne kadar kesine yakın olsa da muhasebe ilkeleri gereği bütçelenmiş alacaklar aktife alınmadığından bu zararı dönemsel olarak göstermek durumundayız”.

Sizce kim haklı? CEO muz mu, CFO muz mu, yoksa her ikisi de mi?

Sizlere hiçbir zaman aklınızdan çıkarmamanız gereken bir ipucu verelim. Eğer gerçek hayatta karşılığı olan, kulağa mantıklı gelen bir argüman varsa bilin ki o doğrudur. Bu tür karşılaşmalarda da, eski bir CFO olarak üzülerek de olsa söylemeliyim ki, genelde CEO tarafı haklı çıkıyor.

Örneğimize dönecek olursak, evet IFRS ilkeleri gereğince ileride yapılacak tahsilatlar her ne kadar gerçekleşme olasılıkları çok yüksek olsalar bile aktifleştirilemezler. Fakat, burada devreye IAS39/IFRS 9 giriyor ve şöyle söylüyor: “Her ne kadar aktife kaydedilemiyor olsalar bile bu yabancı para alacaklar, pasifte yer alan yabancı para borçların kur pozisyonunu hedge ediyorlar, dolayısıyla pasifte kaydedilmiş bu yabancı para borçların dönemsel kambiyo etkileri gelir tablosuna yansıtılmamalı, diğer kapsamlı gelir tablosuna park edilmeli ve tahsilatlar ile birlikte yavaş yavaş gelir tablosuna yansıtılmalı ki, gelir tablosu her zaman doğru sonuçları gösterir olsun”.

IAS39/IFRS 9 bunu söylüyor ama bunu pratikte uygulamayı da belli koşullara bağlıyor. Kurumsal risk yönetim amaçlarını ve hedeflerini yansıtan, spesifik hedging pozisyonlarını detaylandıran düzgün bir riskten korunma dökümantasyonu, kalitatif ve/veya kantitatif etkinlik testleriyle hedging etkinliğinin en azından her raporlama döneminde kanıtlanması, vs... Bu nokta da bilgili bir IFRS uzmanına danışmak gerekiyor...

Son söz olarak, ya bu gelecekteki alacaklar bir sözleşmeye bağlı olmalarına rağmen aktife alınamıyor olsalardı ne olurdu? Bu sefer, pasifteki borçların kambiyo zararlarını diğer kapsamlı gelir tablosuna park etmek yerine tamamen silebilirdik. Çok daha iyi bir çözüm değil mi?

Sonraki makalelerimizde görüşmek dileğiyle,